

- вдосконалення технологій зберігання енергії дозволить ЄС краще керувати коливаннями попиту та пропозиції енергії та зменшить потребу в газових електростанціях як в резервному джерелі енергії.

Підсумовуючи, ЄС має низку доступних варіантів для зменшення споживання російського газу та покращення своєї енергетичної безпеки, дотримуючись цих стратегій, ЄС може диверсифікувати джерела енергії, що покращить його енергетичну безпеку та стійкість.[3]

Проте трансформація енергетичного ринку ЄС не позбавлена проблем. Перехід до більш сталої незалежної енергетичної системи вимагає значних інвестицій, що може створити проблеми для деяких держав-членів з обмеженими фінансовими ресурсами. Однак ЄС повинен буде продовжувати інвестувати в нові технології з низьким вмістом вуглецю, покращувати енергоефективність і долати фінансові та конкурентні проблеми, щоб забезпечити стале екологічне енергетичне майбутнє.

Перелік використаних джерел:

1. Європейська комісія. (2020). Європейська зелена угода [Електронний ресурс] URL: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en (Дата звернення: 11.03.2023).

2. Європейський парламент : енергетична безпека в ЄС [Електронний ресурс] URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/67/energy-security-in-the-eu> (Дата звернення: 12.03.2023).

3. Рада Європейського Союзу. Висновки щодо стратегії енергетичної безпеки ЄС. [Електронний ресурс] URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/pressreleases/2020/02/17/conclusions-on-the-eu-s-energy-security-strategy/> (Дата звернення: 12.03.2023).

Чайка Ірина
Длугопольська Тетяна
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль

КЛЮЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО СПІЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У СЕКТОРІ ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Економічне зростання завжди пов'язане зі збільшенням продуктивності праці, а збільшення продуктивності відбувається шляхом використання нових технологій виробництва, роботу яких забезпечує енергетика. Існує нерозривний зв'язок зростання виробництва зі зростанням енергоспоживання за відносного зниження енергоспоживання шляхом підвищення енергоефективності. Наприкінці ХІХ ст. з винаходом парового двигуна різко зросло споживання вугілля, яке до закінчення Першої світової війни залишалося головним енергетичним

ресурсом світу. Подальша зміна у структурі попиту на енергоресурси сталася з винаходом лампи розжарювання та двигуна внутрішнього згорання. З того часу нафта замінила використання вугілля у транспортному секторі, але вугілля залишилося основним ресурсом для електроенергетики.

У XXI ст. спостерігатиметься повільний перехід до альтернативних джерел енергії, які згодом можуть замінити вуглеводневі джерела енергії. За XX ст. споживання у світі енергоресурсів збільшилось у 13–14 разів. Особливо значними були темпи приросту (5% на рік) у період 1950–1970 рр., що у 2,5 раза перевищувало темпи приросту населення. Частка нафти й газу до 1973 р. досягла в енергоспоживанні історичного максимуму (77%) [1]. Причина – глобалізація, що спричинила зростання транспорту, а також низькі ціни на нафту та газ у цей період. За 20 останніх років XX ст. використано також величезну кількість енергоресурсів – близько 175 млрд т., це значно більше, ніж за всю попередню історію людства (150 млрд т.). Один із перших глибоких аналізів енергоспоживання у світі провів знаменитий історик економічної статистики А. Maddison ще 1995 р. [2].

Світове енергоспоживання наприкінці XX ст. та на початку XXI ст. демонструє стійку тенденцію до зростання. За тридцять років (1971–2000 рр.) воно зросло майже на 84% – з 5,0 до 9,2 МТНЕ/р. При цьому розвинені країни із 16,8% світового населення споживали 52% енергії. За останні 20 років світове споживання енергії збільшилося на 20%. Основний внесок зробили країни Азії, Північної Америки та Європи [3; 4]. Розвинені країни намагаються використовувати альтернативні джерела енергії, тоді як ті, що розвиваються, використовують дешевші види палива.

На основі історичних даних порівняння зростання енергоспоживання зі зростанням населення вчені роблять висновок, що найімовірніший рівень енергоспоживання до 2050 р. досягне 763–978 квадрильйонів ВТУ (зростання 140%). При цьому найшвидше енергоспоживання зростатиме в Азії, Центральній та Південній Америці, Африці, Середньому Сході. У результаті до 2050 р. (а деякі вважають, що вже до 2030 р.) лише приблизно 41% енергоспоживання припаде на розвинуті країни. Основними джерелами енергії залишається нафта, природний газ та вугілля. Обсяг їхнього світового споживання у 2016 р. склав відповідно 4059,1, 3724,3 та 2905,6 МТНЕ/р. Сумарне споживання енергії за 25 років нового століття оцінюється Міністерством енергетики США в 320–340 млрд т. Прогнози на період до 2025 р. практично єдині: приріст споживання енергоносіїв – 1,3% на рік (ВВП – 3,1%), що призведе до 2025 р. до збільшення споживання нафти до 5,9 млрд т. на рік, газу – 5 трлн куб. м, тобто, до 2025 р. річне світове споживання енергії зросте приблизно в 1,5 раза з 9,5 до 14,7 млрд т (або з 11,4 до 17,6 трлн куб. м газового еквівалента) [5].

Попри підвищення енергоефективності, швидке зростання економік окремих країн Азії та зростання в цілому світової економіки до 2030 р. збільшать попит на енергоресурси майже на 30%, а до 2050 р. – на 40%. Основним споживачем енергоресурсів залишаються промисловість, транспорт, житлова та комерційна нерухомість. Невіддільною (частина/ознака) частиною системної трансформації більшості економік країн є нова парадигма розвитку світової

енергетики, в рамках якої одним із ключових пріоритетів виступає активний розвиток відновлюваних джерел енергії. Ситуація, що склалася на світовому ринку, свідчить про загальну тенденцію підвищення встановленої потужності об'єктів відновлюваних джерел енергії, при цьому багато з найбільших компаній реалізують свої довгострокові стратегії щодо збільшення частки відновлюваних джерел енергії в портфелі через застосування моделі спільного підприємства [6].

На цей момент спільне підприємство є одним з оптимальних способів ведення зовнішньоекономічної діяльності. Створення спільних підприємств із закордонною участю дозволяє: залучати ПІІ, переймати передовий досвід у галузі управління, технологій, знань, при цьому розділяти відповідальність та ризик між партнерами. На сьогодні для іноземних інвесторів становить значний інтерес український ринок відновлюваної енергетики, що формується. Сучасні тенденції розвитку паливно-енергетичного комплексу сформували специфічне середовище на вітчизняному ринку поновлюваної енергетики. Поточна ситуація в Україні характеризується незначним статусом відновлюваних джерел енергії у політичному порядку денному, особливо за умов війни. На сьогодні відсутній попит на екологічні інновації, чисту енергетику з боку як держави, так і бізнесу, населення, оскільки стан енергетичної інфраструктури після обстрілів її росією як країною-терористом є досить складним.

Удосконалення сучасної форми економічної кооперації у вигляді спільного підприємства зможе сприяти формуванню національного ринку поновлюваної енергетики одразу після закінчення війни. При цьому відновлювана енергетика, виступаючи молодого галуззю, ще не сформувала достатнього наукового інструментарію для оцінки ефективності спільних підприємств.

Перелік використаних джерел:

1. Saidi H. (2020). *The role of institutions in the renewable energy-growth nexus in the MENA region: a panel cointegration approach. Environmental modeling&assessment, № 25, 259–276.*
2. *Review of Angus Maddison (2001). The World Economy: A Millennial Perspective Economic History Services, Nov 26.*
3. Sabir S. (2019). *Institutions and FDI: evidence from developed and developing countries. Financial innovation, № 5(8), 1–20.*
4. *International Energy Agency. URL: <https://www.iea.org/data-and-statistics>.*
5. Liu J. (2020). *Impact of culture differences on performance of international construction joint ventures: the moderating role of conflict management. Engineering, Construction and Architectural management, Vol.27(9), 2353–2377.*
6. *In-Depth Review of Ukraine's Energy Efficiency Policies and Programs. URL: https://sae.gov.ua/documents/Ukraine_EE_2013_ENG.pdf.*